2. základní škola, Rakovník, Husovo náměstí 3

Preventivní plán školy

V Rakovníku 27. 9. 2022
Zpracovala: Mgr. Šárka Dvořáková

2022/2023

OBSAH

1. Úvod	str.2
2. Aktivity školy	str.2
3. Preventivní plán školy	str.3
3.1. Cíle	str.3
3.2. Hlavní směry působení	str.3
3.3. Prostředky Preventivního plánu školy	str.4
3.4. Úkoly pedagogických pracovníků	str.6
3.5. Případy související s neomluvenou absencí a záškoláctvím - postup školy	str.7
3.6 Případy rizikového chování – postup školy	str.8
3.7. Finanční zajištění	str.8
3.8. Dotazníkové šetření	str.8
3.9. Seznam dostupné literatury, videa, CD, DVD	str.8
3.10. Seznam základních právních předpisů a dokumentů v preventivní oblasti	str.9
3.11. Program proti šikanování	str. 10
3.12. Seznam a adresář zařízení a institucí zabývajících se primární prevencí	str.11
Přílohy	str.12
Evaluace MPP za školní rok 2021 / 2022	str. 18

Preventivní plán pro 2. základní školu, Rakovník, Husovo náměstí 3

1. ÚVOD

Preventivní plán je na 2. ZŠ Rakovník součástí koncepce zaměřené na výchovu k zdravému životnímu stylu. Zahrnuje v sobě výchovné a vzdělávací působení v oblasti školní i mimoškolní. Definuje hlavní cíle a směry působení, prostředky k dosažení cílů, úkoly a postupy.

Plán je určen pro žáky 1. - 9. ročníku. Je připraven variabilně, tak aby mohl využít případných změn a doplnění.

Výchozí stav

Ve školním roce **2022/2023** naši školu navštěvuje celkem 718 žáků ve věku 6 – 16 let. Z tohoto počtu je 378 chlapců a 340 dívek. Na první stupeň dochází 369 dětí, na druhý 349 žáků.

Škola má na 2. stupni čtyři třídy s rozšířenou výukou matematiky a přírodovědných předmětů, ve kterých se učí 109 žáků. Výuka v 1. - 9. ročníku probíhá dle školního vzdělávacího programu „Otevřená kniha“. Většina žáků bydlí v Rakovníku, zhruba čtvrtina dojíždí z menších obcí našeho regionu.

Mezi nejrizikovější oblasti u dospívajících naší školy patří oblast chování, duševního zdraví, volného času a rekreace, sociální zdatnosti, vztahů mezi vrstevníky a záškoláctví. Problémem u všech věkových kategorií našich žáků je narůstající vzájemná agresivita (verbální a fyzická). V oblasti návykových látek je to vysoký počet dětí, které experimentují s nikotinovými a elektronickými cigaretami a tzv. lyfty, a pravidelně kouří ve věkové skupině 10 – 15 let, často pijí alkohol ve věkové skupině 13 – 15 let, konzumace produktů konopí a některých tvrdých drog. Dalšími problémy jsou donáška některých návykových látek do areálu školy. Stále se snižuje věková úroveň dětí absolvujících první experiment s drogou (viz dotazníkové šetření, příloha č. 2). Někteří žáci podceňují návykovost a škodlivost alkoholu a kouření.

Na prevenci a řešení těchto problémů se podílejí dále zmíněné prostředky, postupy a úkoly.

2. AKTIVITY ŠKOLY

Školní řád stanoví postoj školy, možné postupy a sankce v souvislosti s rizikovým chováním žáků. Pozornost je věnována ochraně zdraví žáků, vyloučení možnosti manipulace a konzumace návykových látek v areálu školy a na školních akcích, konkretizuje postup školy při porušení výše uvedených zásad. Žáci a vyučující byli seznámeni s řádem školy.

Žáci, učitelé a rodiče mají možnost přístupu k informacím a materiálům, které se týkají problematiky prevence (tel. čísla, literatura, časopisy, CD, DVD, webové stránky, …). Jsou k dispozici u metodika prevence, výchovné poradkyně, ve školní knihovně, na webových stránkách. Prostřednictvím vedení školy, metodika prevence, SRPD, výchovné poradkyně a třídních učitelů probíhá komunikace s rodičovskou veřejností (postoje a postupy školy, výsledky dotazníkových šetření, …). Škola nabízí rodičům osvětovou činnost v oblasti rizikového chování žáků a zdravého životního stylu. Vyučující jsou seznamováni na pedagogických radách s novou legislativou a metodikou, novými zkušenostmi a poznatky v oblasti prevence a výsledky dotazníkových šetření prováděných u žáků na druhém stupni. Preventivní plán školy mají k dispozici v tištěné podobě v ředitelně, u metodika prevence a v elektronické podobě na příslušném serveru. Stejně jako žáci mají pedagogičtí pracovníci možnost zúčastnit se besed se zástupci Policie České republiky, Probační a mediační služby ČR a dalších institucí.

Škola vytváří podmínky pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže prostřednictvím nepovinných předmětů a zájmových útvarů. Usiluje o diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže.

K prezentaci a propagaci preventivních aktivit škola využívá regionálního tisku a webových stránek www.2zsrako.cz.

Na velmi dobré úrovni je spolupráce školy s Policií České republiky a to jak v oblasti preventivní, tak represivní. Garantem preventivních aktivit je metodik prevence Mgr. Šárka Dvořáková. Ve spolupráci s výchovnou poradkyní zajišťuje poskytování poradenských služeb a zprostředkování poradenských služeb specializovaných preventivních a poradenských zařízení. Sleduje konkrétní podmínky a situaci ve škole z hlediska výskytu rizikového chování a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých. Spolupracuje především s ředitelem Mgr. Zdeňkem Brabcem, výchovnou poradkyní Mgr. Irenou Fuksovou a třídními učiteli. Vyučující začleňují ve svých předmětech do výuky prvky výchovy k zdravému životnímu stylu a sociálního učení.

3. PREVENTIVNÍ PLÁN PRO 2. ZÁKLADNÍ ŠKOLU, RAKOVNÍK

3.1.Cíle

Dlouhodobé

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- výchova k toleranci
- rozvoj a podpora sociální zdatnosti žáků

Střednědobé

- další vzdělávání školního metodika prevence
- zapojování rodičovské veřejnosti do spolupráce se školou v jejích preventivních aktivitách
- pravidelné zapojování do grantového systému prostřednictvím vlastních projektů
- zajišťování široké nabídky volnočasových aktivit

Krátkodobé

- zmapování potřeb v oblasti primární prevence
- finanční zajištění preventivních aktivit ve školním roce 2022/23
- vytvoření týmu pedagogických pracovníků participujících na přípravě a realizaci preventivní strategie školy na další období
- rozšíření povědomí učitelů a žáků o smyslu a významu práce metodika prevence

3.2. Hlavní směry působení

Primární prevence je zaměřena na oblast:

a) agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie

b) záškoláctví

c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling

d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

e) spektrum poruch příjmu potravy

f) negativní působení sekt

g) sexuální rizikové chování

h) rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence nebo krizové intervence zejména v případech traumatických zážitků - domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže, experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky), rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

V našich podmínkách se zaměříme na:

- zvyšování odolnosti žáků vůči rizikovému chování obecně
- snižování rizik a vlivů, které narušují zdravý vývoj žáků
- programový a cílevědomý postup školy v oblasti postojové, informativní i represivní ve směru k žákům a pedagogickým pracovníkům
- primární prevence – peer programy
- sekundární prevence – časná intervence
- vytváření a podporu kladných vztahů v třídních kolektivech
- oblast slušného chování a vyjadřování žáků
- nebezpečí některých riskantních volnočasových aktivit
- vytváření příjemného pracovního prostředí, zájem o problémy žáků, pomoc při jejich řešení, zkvalitnění povědomí o možnostech pomoci ve škole i mimo ni
- v rámci snahy o všestranný rozvoj žáků směřovat k utváření jejich pozitivního hodnotového systému, pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, k toleranci a respektu k lidem a jejich názorům
- rozvoj sociálních dovedností
- rozvoj komunikačních dovedností – řešit problémy, konflikty, vhodně reagovat na stres

6 – 12 let

- zprostředkovat základní informace o návykových látkách a jejich působení na lidský organizmus
- vliv médií a reklamy (realita x reklamní lži)
- přispět k utváření dovedností jak čelit negativním vlivům vrstevníků
- přispět k pochopení významu přátelství a pomoci druhým
- vést k umění vypořádat se zklamáním a odmítnutím
- zdraví, péče o zdraví, vliv návykových látek na organizmus člověka, pozitivní a negativní vliv léků
- proč lidé berou drogy – hlavní příčiny negativního řešení problémů

13 – 15 let

- seznámit s působením jednotlivých drog na organizmus
- seznámit s právními důsledky protizákonného konání a jednání, které souvisí s návykovými látkami
- formovat umění posoudit možné budoucí dopady aktuálního rozhodnutí
- přispívat k pochopení významu vzdělávání a vzájemné pomoci
- zdůraznit nebezpečí legálních drog
- vliv médií a reklamy
- vést k umění vypořádat se se zklamáním a odmítnutím, návody řešení
- zdraví, péče o zdraví, vliv návykových látek na organizmus člověka, pozitivní a negativní vliv léků
- proč lidé berou drogy – hlavní příčiny negativního řešení problémů

3.3. Prostředky Preventivního plánu školy

Vztah učitel – žák

Budování vzájemné důvěry mezi učitelem a žákem, zájem o žáka, podněcování dialogu s ním. Učitel je při řešení problémů otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy a výchovným poradcem.

Skupinová práce

Žáci ve vyučování spolupracují. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje komunikaci žáků, žáků a pedagogů, podporuje rozvoj příslušných kompetencí. Žáci se učí vést diskusi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku.

Projektové vyučování

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat. Je to důležitý prvek prevence šikany mezi žáky.

Projekt Adaptační kurz s peer programem pro žáky 6.ročníku
(realizace – září 2022, peer aktivisté, třídní učitelé, metodik prevence)
Adaptační kurz s programem primární protidrogové prevence. V rámci adaptačního kurzu žáci absolvují seznamovací techniky, rozvíjejí své komunikativní dovednosti, vytvářejí a upevňují pozitivní vztahy uvnitř třídního kolektivu a s třídním učitelem prostřednictvím her, skupinové práce, kooperativního učení, sportovních aktivit a pobytu v přírodě. Náplní programu protidrogové prevence je především téma návykových látek, metody odmítání a pozitivní alternativy. Peer program je na naší škole realizován od školního roku 1996/1997. V rámci peer programů se nám podařilo zorganizovat již deset výjezdních seminářů zaměřených na přípravu tzv. peer aktivistů, poslední z nich v září a říjnu 2007.

Projekt Malá policejní akademie, Blok prevence
(realizace – březen až květen 2023, Policie ČR, PMS ČR, lektor prevence, metodik prevence)

Komplexní program prevence rizikového chování žáků 1. a 2. stupně. Připraven a realizován ve spolupráci s Policií ČR a Probační a mediační službou ČR. Série besed pro žáky 1. a 2. stupně na téma šikana, kyberšikana, návykové látky, šikana a kriminalita, trestní odpovědnost mladistvých.

Projekt Kočičí zahrada

Projekt Kočičí zahrada je program primární prevence, který bude realizován ve 3. ročníku ve spolupráci s třídními učiteli a ŠMP. Skládá se z několika témat (např. téma přátelství, nadužívání léků, xenofobie), která budou zpracována během školního roku (cca každý měsíc jedno téma).

Nabídka volnočasových aktivit

Za velmi důležitou považujeme možnost trávit volný čas dětí a mládeže v prostředí a kolektivu, kde je vyloučena možnost kontaktu s návykovými látkami a kde je vhodně formován hodnotový systém mladého člověka. Mimo to jsou zde rozvíjeny charakterové vlastnosti, které pomáhají člověku překonávat různé životní překážky a problémy, jež mohou přímo či zprostředkovaně souviset se společensky nežádoucími jevy. Konkrétně usilujeme o širokou nabídku sportovních, kulturních, uměleckých, vzdělávacích aktivit v rámci nepovinných předmětů, kurzů a kroužků nabízených školou, školní družinou a ve spolupráci s DDM Rakovník a ostatními rakovnickými základními školami, které jsou realizovány v prostorách školy a školní družiny a personálně většinou zajištěny z řad našich vyučujících a vychovatelek. Usilujeme o neustálé rozšiřování nabídky především pro žáky na 1. stupni, u kterých pravidelná účast na těchto aktivitách dává možnost získání trvalého zájmu. Příspěvkem k tomu je v oblasti tělesné výchovy a sportu práce Centra sportu AŠSK ČR při naší škole a zapojení do společného projektu 1., 2. a 3. základní školy v Rakovníku zaměřeného na rozvoj spolupráce těchto subjektů, rozšíření nabídky volnočasových aktivit žáků a prohloubení meziškolních žákovských vztahů, který je finančně podporován městem Rakovník (viz příloha č. 3).

Řád školy

Viz str. 3.

Působení v rámci výchovných a ostatních předmětů

Vycházíme z cílů základního vzdělávání formulovaných školským zákonem – rozvoj tvořivého myšlení, řešení problémů, účinná komunikace a spolupráce, ochrana fyzického a duševního zdraví, ohleduplnost a tolerance k jiným lidem, hodnotám, kulturám, poznání svých schopností a možností a jejich uplatnění při rozhodování a plánování.

Na prvním stupni bude problematika zařazována především v rámci bloku Výchova ke zdraví, v předmětech prvouka, přírodověda, vlastivěda apod. Snahou učitelů bude rozvíjet komunikativní dovednosti dětí, schopnost vyjadřovat své názory, řešit problémy.

Na druhém stupni se především jedná o prvky sociálního učení, výchovy k zdravému životnímu stylu, řešení konfliktů, stresových situací a další. Tyto jsou součástí hlavně občanské a rodinné výchovy, dále přírodopisu, výtvarné výchovy, tělesné výchovy a chemie, v kterých žáci získávají řadu informací, dovedností a jsou formovány jejich postoje. Vyučující pracují s tematickými plány, které jsou koncipovány na základě ŠVP „Otevřená kniha“ (viz příloha č. 1).

Besedy, výchovné a preventivní pořady
(realizace - školní rok, DDM Rakovník, Policie ČR, PMS …)

Svůj význam mají také besedy, výchovné a preventivní pořady, které naše škola bude i nadále organizovat ve spolupráci s Policií České republiky, DDM Rakovník, PMS ČR a dalšími institucemi a agenturami. Námětem jsou témata návykových látek, trestné činnosti mládeže, šikanování, bezpečného chování a extremizmu. Jsou určeny žákům prvního i druhého stupně.

Spolupráce s rodičovskou veřejností, odbornými a dalšími institucemi,
které se podílejí na prevenci rizikového chování a řešení problémů souvisejících s nimi

- rodina (zákonný zástupce), výbor SRPD
- Pedagogicko-psychologická poradna Rakovník – Mgr. R. Nikolau
- odbor školství MÚ – Ing. T. Kapsa
- odbor sociální péče MÚ – Mgr. L. Kejla
- Policie České republiky – H. Martinovská, M. Hornof, V. Cafourková
- Centrum psychologicko-sociálního poradenství – Mgr. D. Prokop
- Probační a mediační služba ČR – Mgr. E. Kšírová
- ostatní rakovnické školy

Kontakt s rodiči (zákonnými zástupci) a příslušnými institucemi je vždy zajištěn ve spolupráci metodika prevence, třídních učitelů, výchovné poradkyně a vedení školy.

3.4. Úkoly pedagogických pracovníků

Ředitel, vedení školy

- koordinovat, pravidelně kontrolovat a vyhodnocovat preventivní činnost
- spolupracovat s rodiči a institucemi, které se podílejí na preventivních aktivitách
- v rámci možností usilovat o zajištění finančních prostředků určených na aktivity
- ve spolupráci s třídními učiteli, metodikem prevence a výchovnou poradkyní řešit přestupky proti Řádu školy, které souvisí s rizikovým chováním
- zajišťovat informovanost a vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování
- vést evidenci základních právních předpisů a norem, metodických pokynů a dalších důležitých materiálů

Metodik prevence [1]

- spolupracovat s vedením školy při plnění jeho úkolů
- poskytovat vyučujícím a žákům odbornou pomoc a radu
- zajišťovat a zprostředkovávat potřebnou literaturu, propagační, audiovizuální materiál
- koordinovat postup při zjištění rizikového chování
- informovat vedení školy a pedagogický sbor a rodičovskou veřejnost o nových poznatcích a zkušenostech z oblasti protidrogové prevence
- účastnit se školení a seminářů s preventivní tématikou

Výchovná poradkyně

- zejména spolupracovat s rodiči (zákonnými zástupci) a pedagogicko-psychologickou poradnou při řešení problémů, které souvisí s rizikovým chováním
- účastnit se školení a seminářů s preventivní tématikou
- spolu s metodikem prevence působit jako styčný pracovník mezi žáky a učiteli, spolupracuje s vedením školy, metodikem prevence, vyučujícími, rodiči a ostatními institucemi, je styčným pracovníkem pro žáky školy, poskytuje jim prvotní poradenské služby.

Třídní učitelé

a) spolupracují se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Preventivního plánu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě,
b) motivují k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbají na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporují rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,
c) zprostředkovávají komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a jsou garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy,
d) získávají a udržují si přehled o osobnostních zvláštnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí

Všichni pedagogičtí pracovníci

- neustále aktualizovat své poznatky a informace z oblasti prevence rizikového chování
- v rámci DVPP se účastnit akcí zaměřených na problematiku primární prevence
- v rámci možností svého vyučovacího předmětu řešit problematiku alkoholu, cigaret, ostatních návykových látek, šikanování, kriminality, záškoláctví a dalších projevů rizikového chování žáků
- v rámci možností svého předmětu zavádět do vyučování prvky etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, preventivní výchovy
- klást důraz na lidská a občanská práva a povinnosti, úctu k lidskému životu, toleranci, respekt k odlišnosti
- působit na žáky vlastním příkladem
- neopomíjet a nepřecházet veškeré příznaky a projevy rizikového chování, či rodícího se problému
- spolupodílet se na řešení výše zmíněných problémů s vedením školy, metodikem prevence, výchovnou poradkyní a příslušnými institucemi

3.5. Případy související s neomluvenou absencí a záškoláctvím - postup školy[2]

---

[1] Viz Příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

[2] Viz Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví MŠMT čj.: 10 194/2002-14 (k dispozici všem pedagogům školy na elektronické nástěnce).

[3] Viz Krizový plán školy (k dispozici všem pedagogům školy na elektronické nástěnce).

3.6. Případy rizikového chování – postup školy[3]

3.7. Finanční zajištění

Materiálně je realizace kroužků zajištěna z části školou, z části finančními příspěvky žáků, prostředky Centra sportu přidělenými AŠSK ČR a z grantu města Rakovníka. V případě nepovinných předmětů školou. Finanční odměna pro vyučující a vedoucí je poskytována školou, DDM, CS AŠSK a z grantu města Rakovníka. Náklady na DVPP hradí škola. Adaptační kurz s peer programem je financován z prostředků přidělených škole na základě předloženého projektu v rámci grantového řízení města Rakovníka.

3.8. Dotazníková šetření

Jsou prováděna pravidelně od šk.roku 1997/98 mezi žáky devátého ročníku. Jeho výsledky nabízejí srovnání mezi jednotlivými třídami ročníku (výběrové a ostatní) a mezi ročníky v průběhu několika po sobě jdoucích let (viz příloha č. 2).
Využíváme žákovského dotazníku, kterým diagnostikujeme stav v oblasti rizikového chování a hodnotíme účinnost prevence ve škole (p.Jiří Sixta). Pro školní rok 2021/22 jsme připravili vlastní dotazník mapující oblasti *vztahů, volného času, chování, rodiny a návykových látek*. Všech dotazníků je využíváno při přípravě a realizaci jednotlivých preventivních aktivit. Se závěry dotazníkových šetření jsou seznamováni učitelé, žáci, rodičovská i ostatní veřejnost (školní sněm, výbor SRPD, třídní schůzky, výroční zpráva, regionální tisk, web).

3.9. Seznam dostupné literatury, videa, CD, DVD

Literatura

Dítě v ohrožení, P.Pöthe (GG)
Bolest šikanování, M.Kolář (PORTÁL)
Výchova k toleranci a proti rasismu (PORTÁL)
Řekni drogám ne! (VZP)
Katalog služeb poskytovaných v protidrogové prevenci
DROGY Co bychom o nich měli vědět, M.Borník
Příručka primární protidrogové prevence
(ČESKÉ CENTRUM PRO VYJEDNÁVÁNÍ ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ 2000)
Zásady efektivní primární prevence (FIT IN)
Pedagogové proti drogám (MŠMT)
Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí
Časná a krátká intervence (FIT IN)
Prevence není nikdy dost!, Mgr.J.Bártová
AIDS fakta, naděje (NADACE PRO ŽVOT)
Jak překonat problémy s alkoholem vlastními silami, MUDr.K.Nešpor (FIT IN)
Bulletin Národní protidrogové centrály
Závislosti a my
Metodika drogové prevence pro MŠ a 1.stupeň ZŠ (Institut FILIA)
Děti a jejich problémy – kolektiv autorů (Sdružení Linka bezpečí)
Práva jsou pro všechny – pracovní listy (Nadace Naše dítě 2003)
Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže E.Havrdová
Nejlepší praxe školních programů prevence kriminality E.Havrdová
Časopis Prevence
- další brožury a informační materiály pro žáky, rodiče, učitele a spolupracovníky na vrstevnickém programu
Na zdraví! (AVC)
Ještě něco o drogách (SIGNUM-D)
Drogy a neurony (Institut FWU)
Když musíš, tak musíš? – série Tv dokumentů

CD ROM – protidrogová prevence na základních školách
DROGY smrtelné nebezpečí – CD ROM (GRADA)

3.10. Seznam základních právních předpisů a dokumentů v preventivní oblasti

~ Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2027
~ Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky "Zdraví pro všechny v 21. století" (usnesení vlády č. 1066/2002 Sb.)

~ **Zákony**

- č. 561/2004 Sb. (Školský zákon)
- č. 563/2004 Sb. (o pedagogických pracovnících)
- č. 383/2005 Sb. (změna 106/2002) o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních)
- č. 379/2005 Sb. (o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami)
.

~ **Vyhlášky**

- č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (soubor pedagogicko-organizačních informací č.j. 12295/2005-20)
.

~ **Metodické pokyny**

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

- 14423/99 Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- 20 006/2007-51 Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků studentů ve školách a školských zařízeních
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j. 21291/2010-28
- 10194/2002 Metodický postup při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- 25 884/2003 Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
.

~ **Podklady školy**

- Školní řád (Klasifikační řád)
- Preventivní plán školy
- Krizový plán
- Zápisy z jednání při řešení přestupku - lékař, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, pedagogická rada, Policie ČR atd.

3.11. Program proti šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou žáků vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Podoby šikanování jsou:

1. přímá podoba šikany:
   - fyzické útoky v podobě bití
   - vydírání
   - loupeže
   - poškozování věcí
   - slovní útoky v podobě nadávek
   - pomluvy
   - vyhrožování
   - ponižování
   - sexuální obtěžování až zneužívání
   - kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace
2. nepřímá podoba šikany
   - demonstrativní přehlížení
   - ignorování žáka či žáků

Šikanování má ve svých projevech různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana)
- fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany

Společný postup při řešení šikanování

První kroky při objevení šikany:

1. Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
2. Rozhovor s informátory a oběťmi
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální případně konfrontační rozhovory se svědky (nekonfrontovat oběť a agresora, a svědky s agresory!)
5. Zajistit ochranu obětem
6. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
7. Realizace vhodné metody
   a) metoda usmíření
   b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)
8. Třídní hodina
   a) efekt metody usmíření, posouzení společného úsilí
   b) oznámení o potrestání agresorů
9. Rozhovor s rodiči oběti
10. Třídní schůzka
    - potřeba informovat rodiče, že se ve třídě vyskytla šikana, kterou škola řešila; u metody usmíření možno na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany schůzka mimořádná

11. Práce s celou třídou
    Prevence
- pracuje se na ozdravění třídy
- nastaví se nová funkční pravidla třídy
- sledování třídy (dbáme na bezpečné klima)
- školní výlet nebo adaptační pobyt pro stmelení kolektivu

Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako **zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu**.
Zvláštnosti kyberšikany – anonymita
- čas (útoky se šíří mnohem rychleji, probíhají bez přestávek)
- místo (agresor může provést útok odkudkoliv)
- proměna profilu agresora a oběti (pro útok není nutná fyzická, psychická či sociální zdatnost, podmínkou provedení útoku je „kyber-gramotnost“ a její úroveň

Při řešení kyberšikany je nutná spolupráce ŠMP a TU s odborníkem IT.

Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**.
Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorách, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

3.12. Seznam a adresář zařízení a institucí zabývajících se primární prevencí

Centrum drogové prevence a krizové pomoci
Kladno, Kročehlavská 49, tel.: 312682177

Adiktologická dorostová ambulance Kladno, Jana Palacha 1620, tel.: 606 770 175

Komunitní edukační centrum MAJÁK – centrum primární prevence
Kutná Hora, Čáslavská 1/3, tel.: 327511040, 777736020

Centrum primární prevence institutu Filia
Praha 2, Sokolovská 26, tel.: 224263026

Centrum primární prevence Prev – centrum
Praha 6, Meziškolská 1120/2, tel.: 776619505, 233355459

Triangl – Terapeutické středisko pro dítě a rodinu
Chelčického 842, 130 00 Praha 3-Žižkov, tel. 281 863 620

3.14. Některá důležitá telefonní čísla a kontakty

Linka důvěry (Kladno): 312684444

Dětské krizové centrum, Praha 4 – Michle: 241 480 511

Linka důvěry: 241484149

Internetová linka důvěry: problem@ditekrize.cz

Sdružení Linka bezpečí

Linka bezpečí: 800155555

Linka vzkaz domů: 800111113

Internetová linka bezpečí: il@linkabezpeci.cz

Rodičovská linka: 283852222

Příloha č. 1 Témata participující na problematice rizikového chování

Ročník	Předmět	Téma	Časový plán
1.	***Prvouka***	Člověk a zdraví. Dopravní výchova.	školní rok
2.	***Prvouka***	Člověk a návykové látky. Člověk a zdraví.	školní rok
3.	***Prvouka***	Správná výživa. Prevence nemocí a úrazů. Návykové látky a zdraví.	školní rok
4.	***Přírodověda***	Návykové látky. Výchova ke zdraví.	školní rok
5.	***Čj – sloh, čtení*** ***Přírodověda***	Návykové látky. Výchova ke zdraví. Šikana a jiné formy násilí.	školní rok
6.	***Občanská a rodinná výchova***	Komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi Pohyb v rizikovém prostředí Přítomnost v konfliktních a krizových situacích	školní rok
7.	***Občanská a rodinná výchova***	Konflikty v mezilidských vztazích Problémy lidské nesnášenlivosti Šikana a jiné projevy násilí Komunikace se službami odborné pomoci Dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích Poškozování lidských práv Zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráčství, práce s počítačem, návykové látky (bezpečnost v dopravě, trestná činnost, dopink ve sportu)	školní rok

8.	***Občanská a rodinná výchova*** ***Přírodopis***	Cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových situací Zdravý životní styl, duševní hygiena (vliv kouření, přepínání, drogy, sexuální zdraví…)	školní rok
9.	***Občanská a rodinná výchova***	Drogy, kouření, alkohol. Pohlavní choroby. Právo. Životní perspektivy. Působení sekt.	školní rok

Příloha č. 2 **9.ročník**

	ČR - 1995	**1997/98,*51***	**1998/99,*42***	**1999/00,*73***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	*25 %*	49 **%**	40 **%**	38 **%**
Kouření v posl.30 dnech	*34*	45	19	47
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	*32*	51	45	52
* Jakýkoli alkohol.nápoj 10 x a vícekrát	*9*	29	21	27
* Pivo 3 x nebo častěji	*49*	55	38	49
* Víno 3 x nebo častěji	*14*	29	26	33
* Destiláty 3 x nebo častěji	*24*	18	17	21
Kanabis (marihuana, hašiš)	*22*	31	19	22
Pervitin, kokain	*2*	4	0	5
Heroin a jiné opiáty	---	2	X	1
LSD	*3*	2	0	7
Extaze	*0*	4	0	4
* Kanabis	*7*	10	7	15
Zneužívání těkavých látek	*8*	8	10	0

* - v posledních 30 dnech
X – otázka nebyla omylem zadána
--- otázka nebyla uvedena

9.ročník

	2000/01, *79 žáků*	**2001/02,*57 ž.***	**2002/03, *58 ž.***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	43 **%**	25 **%**	43**%**
Kouření v posl.30 dnech	39	28	53
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	41	33	41
* Jakýkoli alkohol.nápoj 10 x a vícekrát	25	30	34
* Pivo 3 x nebo častěji	29	32	47
* Víno 3 x nebo častěji	28	32	29
* Destiláty 3 x nebo častěji	25	21	24
Kanabis (marihuana, hašiš)	16	28	26
Pervitin, kokain	1	4	3
Heroin a jiné opiáty	0	0	2
LSD	5	5	3
Extaze	5	5	5

* Kanabis	3	11	19
Zneužívání těkavých látek	0	2	2

* - v posledních 30 dnech

9.ročník

	2003/04, *74 žáků*	**2004/05, *62 žáků***	**2005/06, *62žáků***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	31 %	37%	49%
Kouření v posl.30 dnech	30	44	43
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	54	44	54
* Jakýkoli alkohol.nápoj 10 x a vícekrát	31	34	51
* Pivo 3 x nebo častěji	55	52	69
* Víno 3 x nebo častěji	34	19	25
* Destiláty 3 x nebo častěji	27	24	23
Kanabis (marihuana, hašiš)	23	21	30
Pervitin, kokain	4	5	2
Heroin a jiné opiáty	4	2	2
LSD	3	2	
Extaze	7	2	
* Kanabis	11	15	3
Zneužívání těkavých látek	3	3	

* - v posledních 30 dnech

9.ročník

	2006/07, *45 žáků*	**2007/08, *68 žáků***	**2008/09,*40 žáků***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	31 %	38%	47%
Kouření v posl.30 dnech	33	50	45
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	56	29	39
* Jakýkoli alkohol.nápoj 10 x a vícekrát	51	40	50
* Pivo 3 x nebo častěji	69	62	53
* Víno 3 x nebo častěji	18	25	37
* Destiláty 3 x nebo častěji	24	18	18
Kanabis (marihuana, hašiš)	29	34	24
Pervitin, kokain			
Heroin a jiné opiáty			
LSD			3
Extaze		3	
* Kanabis	20	21	13
Zneužívání těkavých látek		4	

* - v posledních 30 dnech

9.ročník

	2009/10, *64 žáků*	**2010/11, *58 žáků***	**2011/12,*52 žáků***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	38 %	47%	38
Kouření v posl.30 dnech	36	53	29
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	53	57	63
* Jakýkoli alkohol.nápoj 10 x a vícekrát	42	38	45
* Pivo 3 x nebo častěji	67	74	69
* Víno 3 x nebo častěji	44	41	15
* Destiláty 3 x nebo častěji	25	33	27
Kanabis (marihuana, hašiš)	20	31	18
Pervitin, kokain		2	4
Heroin a jiné opiáty		2	

LSD		2	2
Extaze		2	2
* Kanabis	2	16	10
Zneužívání těkavých látek		2	

* - v posledních 30 dnech

9. ročník

	2012/13, *63 žáků*	**2013/14, *46 žáků***	**2014/15,*50 žáků***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	11	4	16
Kouření v posl.30 dnech	19	7	28
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	19	4	24
Pití alkoholu v posledních 30 dnech	30	28	68
Kanabis (marihuana, hašiš)	10	2	10
Kanabis v posledních 30 dnech	2		4
Pervitin, kokain			2
Heroin a jiné opiáty	2		
LSD	5		
Extáze	2		
Zneužívání těkavých látek	2		

	2015/16, *63 žáků*	**2016/17, *41 žáků***	**2017/18, *69 žáků***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	2	8	4 (6 %)
Kouření v posl.30 dnech	9	7	15 (22%)
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	14	5	18 (26 %)
Pití alkoholu v posledních 30 dnech	32	21	43 (62 %)
Kanabis (marihuana, hašiš)	4	4	4 (6 %)
Kanabis v posledních 30 dnech		1	1 (1 %)
Pervitin, kokain			
Heroin a jiné opiáty			
LSD		2	
Extáze		2	
Zneužívání těkavých látek		1	

	2018/19, 59 žáků	**2019 /2020**	**2020/2021, *61 žáků***
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	8	nerealizováno	6 (10%)
Kouření v posl.30 dnech	17	z důvodu	8 (13%)
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	17	uzavření škol	21 (35%)
Pití alkoholu v posledních 30 dnech	35		40 (67%)
Kanabis (marihuana, hašiš)	13		8 (13%)
Kanabis v posledních 30 dnech	6		3 (5%)
Pervitin, kokain	-		-
Heroin a jiné opiáty	-		-
LSD	2		-
Extáze	1		1 (1%)
Zneužívání těkavých látek	-		

Příloha č. 3 **9. ročník**

	2021/22, 66 žáků		
Kouření cigaret 40 a vícekr.za život	14 (21%)		
Kouření v posl.30 dnech	15 (23%)		
Pití alkoholu 40 x a častěji za život	26 (40%)		
Pití alkoholu v posledních 30 dnech	48 (60%)		
Kanabis (marihuana, hašiš)	13 (20%)		
Kanabis v posledních 30 dnech	4 (6%)		
Pervitin, kokain	2 (3%)		
Heroin a jiné opiáty	1 (2%)		
LSD	2 (3%)		
Extáze	0		
Zneužívání těkavých látek	3 (5%)		

Nepovinné předměty a zájmové útvary 2022/2023

- ✓ Zájmová tělesná výchova – Mgr. P. Suk
- ✓ Košíková pro žáky 2. stupně – Mgr. Z. Brabec
- ✓ Sportovní gymnastika pro 1. – 4. ročník – Mgr. J. Kotlík
- ✓ Pěvecký sbor 1. stupně – Mgr. L. Martínková
  Atletika – Mgr. P. Suk
- ✓ Hudebně dramatický kroužek – H. Bortová
- ✓ Čtenářský klub Klubíčko – 1. stupeň – Mgr. J. Šváchová
- ✓ Hra na zobcovou flétnu – H. Bortová
- ✓ Klub zábavné logiky a deskových her – 2. – 5. třída – Mgr. P. Suk
- ✓ Klub zábavné logiky a deskových her – 2. stupeň – Mgr. J. Kotlíková, Mgr. J. Kotlík
- ✓ Klub ICT – Mgr. T. Luftner
- ✓ Tvořivý kroužek
- ✓ Anglický jazyk pro žáky 1. a 2. ročníku
- ✓ Keramika
- ✓ Dětská jóga
- ✓ Klub komunikace v cizím jazyce – Mgr. B. Erteltová

Zájmové útvary CS AŠSK 2022/2023

- ✓ Košíková hochů – Mgr. Z. Brabec
- ✓ Košíková dívek – Mgr. M. Levová
- ✓ Gymnastika – Mgr. J. Kotlík

Sportovní kroužky společného projektu rakovnických škol 2022/2023

- ✓ Volejbal hochů – Z. Stružka
- ✓ Košíková – M. Levová
- ✓ Atletika – Mgr. B. Bayerová

- ✓ Florbal hochů – Mgr. P. Zrubec
- ✓ Florbal dívek – Ing. Radek Němec
- ✓ Gymnastika – Mgr. Jiří Kotlík, Mgr. Pavel Knapp
- ✓ Badminton – L. Laňka

Příloha č. 4

Výsledky dotazníku Survio pro 8. a 9. ročník ve školním roce 2018 / 2019

☺

- 74 % dětí je spokojeno se svými studijními výsledky
- 84 % žáků je s naší školou spokojeno
- téměř 80 % žáků provozuje pravidelně nějakou zájmovou aktivitu
- 91 % dětí odpovědělo, že jejich vztahy s rodiči jsou dobré (32,5 %) nebo velmi dobré (58 %)
- 82 % dotázaných žáků odpovědělo, že nekouří. 10 % žáků začalo kouřit po 13. roce věku, 6 % mezi 10 – 13 lety
- 46 % žáků nepije alkohol

☹

- 30 % žáků uvedlo, že ve škole jsou žáci, kterých se obávají

- 9 % žáků neví nebo spíše neví, na koho by se obrátili v případě, že by řešili vážný osobní problém
- 65 % žáků často mluví sprostě
- 39 % žáků často nebo někdy dělá riskantní nebo nebezpečné věci
- 44 % žáků tráví většinu volného času sami
- 21 % žáků odpovědělo, že v rodině neexistují jasná pravidla, co smí a co ne
- 26 % žáků se někdy (21 %) nebo často (5x a vícekrát) opilo
- 10 % žáků zažilo odvykací potíže (absťák)
- 12 % žáků si nepamatovalo, co dělali pod vlivem alkoholu

EVALUACE PREVENTIVNÍHO PLÁNU ZA ŠKOLNÍ ROK 2021 / 2022

Ve školním roce 2021 / 2022 se v září uskutečnil další adaptační kurz pro žáky 6. ročníku. Kurzu se zúčastnili i třídní učitelé, ŠMP a peeři (žáci 8. a 9. ročníku, kteří byli vybráni na základě dotazníkového šetření a kteří prošli na začátku školního roku proškolením od ŠMP). Adaptační kurz proběhl již pošesté v kempu Jahodový les v Jesenici. Žákům se zde velice líbilo, a proto plánujeme využít stejné místo i pro nadcházející školní roky. Na kurzu žáci absolvovali program primární prevence. Zabývali se tématy šikany, kyberšikany, návykových látek, a vyzkoušeli si i techniku odmítání. Během peer programu si také mohli vyzkoušet, jak poskytnout první pomoc.

V květnu žáci 6. a 7. ročníků navštívili Protidrogový vlak (Revolution train). Vzhledem k pozitivní zpětné vazbě máme zájem o účast na tomto projektu i v budoucnu. Za přínosný považujeme i návazný program primární prevence realizovaný PČR.

Na jaře 2022 proběhl na naší škole ve spolupráci s PČR každoroční projekt s názvem Malá policejní akademie. Jde o komplexní program prevence rizikového chování žáků 1. a 2. stupně. V 7. ročníku se žáci věnují tématu návykových látek a v 8. ročníku tématu trestní odpovědnosti mladistvých. Již pátým rokem jsme přidali téma kyberšikany ve 4. ročníku. V 9. ročníku probíhá beseda se zástupkyní PMS. Vzhledem k pozitivním reakcím ze strany žáků máme v úmyslu v tomto bloku primární prevence pokračovat i v následujících letech.

V červnu 2022 z časových důvodu neproběhlo dotazníkové šetření v 8. a 9. ročníku. Připravujeme vlastní dotazník mapující oblasti *vztahů, volného času, chování, rodiny a návykových látek.* Vyhodnocení dotazníku viz příloha č. 4. Z odpovědí žáků pro nás vyplynulo, že bychom se v budoucnu v rámci adaptačního kurzu a v rámci výuky měli ještě více zaměřit na téma návykových látek a celkově na rizikové chování. Naším cílem je i zvýšit informovanost žáků o tom, na koho se mohou ve škole obrátit v případě, že řeší nějaký problém. V zadávání tohoto dotazníku chceme pokračovat i v dalším školním roce.